

VII Łódzka Konferencja Biograficzna „Biografia i badanie biografii – osobliwości biografii edukacyjnych”, Łódź, 15–16 luty 2013r.

W dniach 15–16 lutego Łódź po raz kolejny gościła polskich naukowców zainteresowanych tematyką badań biograficznych. Zakład Andragogiki i Gerontologii Społecznej Uniwersytetu Łódzkiego był bowiem gospodarzem siódmej już z cyklu Łódzkich Konferencji Biograficznych „Biografia i badanie biografii”. Tegoroczne obrady przebiegały pod tytułem „Osobliwości biografii edukacyjnych”.

W trakcie obrad VII Konferencji podjęto następujące zagadnienia:

Zróżnicowanie biografii edukacyjnych w obszarze edukacji formalnej, pozaformalnej i nieformalnej:

- a) poszukiwanie w biografjach procesów uczenia się w instytucjach (nie tylko edukacyjnych) i poza nimi,
- b) odnajdowanie w biografjach obszarów uświadomionego i nieuświadomionego uczenia się oraz czynników uświadamiających uczenie się w biegu życia,
- c) odkrywania epizodów edukacyjnych w biografii i ich znaczenia dla przebiegu życia,
- d) przestrzeń nieformalnego uczenia się zawartego w biografii i jego funkcje,
- e) określanie linii przebiegu biografii edukacyjnych,
- f) diagnozowanie typowych i nietypowych sytuacji uczenia się obecnych w biografjach badanych osób,
- g) fenomen biografii osób starszych i długowiecznych,

- i) próba typologizacji biografii edukacyjnych,
- j) próba interpretacji fenomenu biografii edukacyjnej w kontekście teorii andragogicznych.

Zmiana życiowa a edukacja/uczenie się obecne w biografii. Edukacja/uczenie się czynnikiem zmiany odzwierciedlonej w biografii.

Biografia edukacyjna a **mądrość życiowa**. Uczenie się z biografii (własnej i Innych) w procesie pozyskiwania mądrości życiowej. Mądrość życiowa „składnikiem” biografii edukacyjnej.

Międzypokoleniowe uczenie się zawarte w biografii. Przekaz międzypokoleniowy i jego edukacyjny wymiar.

Poziom wykształcenia jako istotny czynnik w procesie uczenia się z biografii własnej i Innych.

Otwierając konferencję Dziekan Wydziału Nauk o Wychowaniu UŁ prof. nadzw. dr hab. Danuta Urbaniak-Zajac zwróciła uwagę na fakt, że badanie biografii edukacyjnych jest tematem trudnym, ale dającym nadzieję na odkrywanie nowych zjawisk pedagogicznych. Życząc owocnego spotkania przypomniała zebranych, że tylko w ramach dyskusji można wypracować i wprowadzić reguły badań biograficznych, nawet jeśli będą one miały ograniczenia czasowe lub terytorialne.

W sesji plenarnej, której przewodniczył prof. dr hab. Jerzy Semków, pierwszy referat wygłosiła prof. nadzw. dr hab. Elżbieta Dubas (Uniwersytet Łódzki) *Biograficzne uczenie się w świetle wyników projektu: Uczenie się z (własnej) biografii*. Celem wystąpienia było przedstawienie przebiegu projektu badawczego prowadzonego przez Zakład Andragogiki i Gerontologii Społecznej UŁ w latach 2008–2011 „Uczenie się z biografii”, którego była kierowniczką, a w którym oprócz pracowników zakładu, brali udział również uczestnicy wcześniejszych konferencji biograficznych. Pani profesor przedstawiła założenia ontologiczne i epistemologiczne projektu oraz zwróciła uwagę na metodologię przeprowadzonych badań. Referując wnioski szczególnie mocno podkreśliła zazębianie się dwóch pojęć „uczenia się z biografii” i „uczenia się z doświadczenia” oraz fakt, iż aktywność edukacyjną o charakterze biograficznym może podjąć każdy, a pisanie biografii może być narzędziem konstruowania własnego życia.

Kolejnym prelegentem była prof. dr hab. Olga Czerniawska (Akademia Humanistyczno-Ekonomiczna w Łodzi), która przedstawiła referat *Śmierć w badaniach biograficznych na przykładzie badań francuskich*. Wystąpienie to było krytyczną analizą literatury obcej w poszukiwaniu prac poświęconych śmierci. Omówiono w nim prace Vincenta Humberta „Je vous demande le droit de mourir” oraz Jean-Dominique Bauby – „Skafander i motyl”. Szcze-

gólne miejsce w referacie zajęła książka „*Histoire de morts au cours la vie*” wydana pod redakcją M. Lani-Bayle, a poświęcona badaniom biograficznym nad śmiercią i przygotowania się do śmierci własnej i najbliższych.

Trzecie wystąpienie *Epizody wspólnego zaangażowania biograficznego jako źródło mądrości życiowej* zaprezentowała dr Karolina Kuryś-Szyncel (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu). Referentka odniosła się w nim do mnogości istniejących definicji mądrości życiowej oraz przedstawiła czynniki sprzyjające pracy nad rozwojem kompetencji biograficznych. Opisała również idee epizodów wspólnego zaangażowania biograficznego jako spotkań ludzkich mających za zadanie stwarzanie sytuacji do uczenie się z biografii własnych i biografii innych.

Ostatnie z wystąpień w czasie obrad plenarnych wygłosiła dr Anna Gutowska (Uniwersytet Łódzki) *Biografia edukacyjna i jej osobliwości – studium jednego przypadku*. Autorka przedstawiła przykład analizy materiału uzyskanego z wywiadu narracyjnego, wykorzystując w procesie badawczym koncepcję trajektorii ludzkiego życia stworzoną przez F. Schützego i G. Reimanna.

W czasie obrad w sekcjach pierwszego dnia wygłoszono następujące referaty:

Sekcja A: mgr Joanna Grochola (Uniwersytet Jagielloński) *Refleksja osób starszych nad własną aktywnością edukacyjną*, dr Anita Całek (Uniwersytet Jagielloński) *Wymiar edukacyjny psychobiografii naukowej twórców w teorii i praktyce badawczej*, prof. nadzw. dr hab. Wiesław Wójcik (Wyższa Szkoła Administracji w Bielsku-Białej) *Funkcje edukacyjne biografii Hugo Steinhaus w kontekście powstania i rozwoju lwowskiej szkoły matematycznej*, mgr Ewa Kurek (Uniwersytet Warszawski) *Komponenty (poza)edukacyjne w biografiach edukacyjnych osób dorosłych*, dr Edyta Januszewska (Akademia Pedagogiki Specjalnej im. M. Grzegorzewskiej) *Biograficzny proces uczenia się uchodźców (refleksje badacza)*, dr Martyna Pryszmont-Ciesielska (Uniwersytet Wrocławski) *„Mikroświaty macierzyństwa” – doświadczenia z realizacji projektu badawczego pt.: Współczesne oblicza macierzyństwa w perspektywie edukacji nieformalnej*, mgr Kinga Majchrzak (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu) *Międzypokoleniowe uczenie się w miejscach pamięci UMK*, dr Monika Sulik (Uniwersytet Śląski) *Andragogiczne doświadczenia i poszukiwania związane z dydaktyką biograficzną*.

W sekcji B: dr Emilia Mazurek (Politechnika Wrocławska) *Wspieranie przewlekle chorego członka rodziny – pomiędzy możliwością a koniecznością uczenia się*, dr Katarzyna Gajek (Uniwersytet Łódzki) *Zmagając się z codziennością. Analiza doświadczeń osób doznających przemocy*, Marta Szopka (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu) *Rola przeżyć osób wykluczo-*

nych w dydaktyce nauk humanistycznych. *Uczucia wobec rozumu*, dr Agnieszka Wołowicz-Ruszkowska (Akademia Pedagogiki Specjalnej im. M. Grzegorzewskiej) *Trajektorie biograficzne. Badanie zmian tożsamości u kobiet z niepełnosprawnościami*, dr Magdalena Hasiuk-Świerzbinska (Polska Akademia Nauk) *Opowieści o dawnym życiu*, dr Urszula Tabor (Górnośląska Wyższa Szkoła Handlowa im. W. Korfantego w Katowicach) *Opowiadanie utraty – smutek jako treść autobiografii*, dr Marta Kotarba-Kańczugowska (Akademia Pedagogiki Specjalnej im. M. Grzegorzewskiej) *Nauczycielskie autobiografie różnorodności. Język w polu dyskursywnym nauczycieli małego dziecka*, dr Beata Kunat (Uniwersytet w Białymstoku) *Całozyciowe uczenie się pedagogów-artistów na tle ich autobiografii zawodowych*, dr Dorota Nawrat (Społeczna Akademia Nauk w Łodzi) *Wykorzystywanie autobiografii w procesie doradztwa zawodowego*, mgr Marta Tomaszewska (Uniwersytet Warszawski) *Proces stawiania się księdzem*, dr Alicja Czerkawska (Dolnośląska Szkoła Wyższa) *Biografia osoby radzącej się jako źródło doświadczeń transgresyjnych – perspektywa poradownicza*, dr Joanna Szłapińska (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu) *Edukacja menadżerska w perspektywie biograficznej*, mgr Edmund Kuryluk (Katolicki Uniwersytet Lubelski) *Biografistyka makulaturowa*.

Treścią obrad w sekcji A było otwarte spotkanie członków i sympatyków Stowarzyszenia Gerontologów Społecznych i praca nad koncepcją projektu „Biograficzna pamięć miejsc w przestrzeni miasta”. Moderatorami spotkania byli prof. nadzw. dr hab. Elżbieta Dubas oraz mgr Marcin Muszyński. Udział w projekcie zadeklarowało kilkanaście osób z pięciu ośrodków akademickich.

Drugi dzień obrad rozpoczęły trzy warsztaty:

Warsztat A: „Wartości ważne w moim życiu” Praca z seniorami w oparciu o zasady pedagogiki M. Montessori – dr Małgorzata Miksza (Uniwersytet Łódzki)

Warsztat B: Autobiografia jako twórcze wyzwanie – warsztat biograficzny – dr Kamila Lasocińska, dr Joanna Wawrzyniak (Akademia Humanistyczno-Ekonomiczna w Łodzi)

Warsztat C: Elżbieta Zawacka „Zo” – przeszłość kontra przyszłość – mgr Alicja Szostkiewicz, mgr Ewa Traczykowska (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu)

W drugim dniu konferencji ogłoszono następujące referaty:

Sekcja A: mgr Agata Szwech (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu) *Obszary uczenia się przez życie w dziennikach Haliny Semenowicz*, mgr Agnieszka Teresa Tys (Uniwersytet Warszawski) *Aktualność mechanizmów dochodzenia do władzy na przykładzie biografii Juliusza Cezara*, dr Dorota Sie-

roń- Galusek (Uniwersytet Śląski) *Świadectwo, wyznanie, wyzwanie w pedagogii? O doświadczeniach formacyjnych Jerzego Stempowskiego, Józefa Czap-
skiego i Czesława Miłosza*, mgr Marta Matusiak, mgr Justyna Miszczak, mgr
Aleksandra Miszczuk (Akademia Pedagogiki Specjalnej im. M. Grzegorzew-
skiej) *Diagnozowanie typowych i nietypowych sytuacji uczenie się obecnych
w biografii Marii Grzegorzewskiej i Celestyna Freineta*, mgr Katarzyna Ko-
sacka (Katolicki Uniwersytet Lubelski) *Metody wychowawcze Zygmunta Ku-
kulskiego w „Szkole lubelskiej” w latach 1930–36*, dr Jacek Górnikiwicz (Ze-
spół Kolegiów Nauczycielskich w Suwałkach) *Punkty zwrotne w biografiiach
postaci filmowych i postaci realnych – w życiu jak w kinie?*

W sekcji B: mgr Paulina Wawer (Collegium Civitas) *Tożsamość i ucze-
nie się biograficzne w wikiświecie*, mgr Beata Pietkiewicz-Pareek (Uniwersytet
Mikołaja Kopernika w Toruniu) *Mądrość życiowa osób niepiśmiennych w In-
diach*, Iwona Murawska (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu) *Dia-
log międzypokoleniowy – biografia seniora jako miejsce poszukiwania mądrości
życiowej i wzajemnego porozumienia*, prof. nadzw. dr hab. Ryszard Skrzyniarz
(Katolicki Uniwersytet Lubelski) *Seminarium naukowe „Biografie codzienno-
ści” jako wyraz zainteresowania studentów biografiami i biografistyką*, Jakub Jaś-
niewicz (student Uniwersytetu Łódzkiego) *Motywacja instruktorów ZHP
w świetle badań biograficznych na podstawie pracy licencjackiej „Praca po godzi-
nach – motywy działania instruktorów Związku Harcerstwa Polskiego”*, dr Ka-
mila Lasocińska (Akademia Humanistyczno-Ekonomiczna w Łodzi) *Zmiany
życiowe odzwierciedleniem postaw twórczych w doświadczeniach osób dorosłych*.

Zamykając i podsumowując obrady oraz konferencję, prof. nadzw.
dr hab. Elżbieta Dubas zwróciła uwagę na zwiększającą się co roku liczbę
uczestników kolejnych łódzkich spotkań oraz fakt, że reprezentowali oni
w tym roku aż 15 uczelni wyższych z całego kraju. W obradach, co szczegól-
nie cieszy, wzięli udział także studenci Uniwersytetu Łódzkiego oraz innych
uczelni. Pani profesor wysoko oceniła poziom wygłoszonych referatów i wy-
raziła nadzieję na pozytywny wpływ corocznych spotkań w budowaniu teo-
rii i metodologii polskich badań biograficznych.

Joanna Stelmaszczyk